

борба въ живота. Въ България, именно, всички се намиратъ въ такова положение. Тамъ нѣма аристокрація ни по рождение, ни по положение, ни по паричностъ; може даже да се кажи, че и буржуазията тамъ се намира йоще въ състояние на какавида. Тамъ се съглежда сцѣпление на стари, уравниени отъ вѣковното робство, елементи и свръзката на тоя конгломератъ се намалила. Елементитѣ отново начеватъ да се проявяватъ, за да образуватъ нова нация, която е окѣсняла съ своето появявание и иска да се поднеми до равнището на другитѣ. Отука безсѣзнателната потрѣба къмъ знание, която има всичката сила на инстинкта.

„Не на инстинкта-ли се покорява селянина, когато той безъ мърморение развързва своята кесия, щомъ заговорятъ за училищата, тоя селянинъ, скъперничеството на когото е влѣзло въ пословица и на когото мечтата, ласкаема отъ политическитѣ водители, се състои въ данъчни правдини? Не тоя ли инстинктъ дѣйствова и у дѣтето, което постъпва да служи на учителя и да посѣщава училището; а тъй сжшо и у слугата на ханджия, когото, за ваше очудвание, ще видите вечеръ, слѣдъ дневния трудъ, наклоненъ надъ българска, а по нѣкога и надъ френска книга.

„Регулярността въ поведението на тѣзи наивни хора изобщо е назидателна. Повечето градски слуги иматъ малко пороци или съвсѣмъ нѣматъ. Ето, напр., мой Димитръ: той не е особенно чистулякъ; старанието и реда му се виждатъ излишни; но въ тая възраст, когато се вълнуватъ страститѣ, у него ги нѣматъ; той не ходи нигдѣ и слуша, като войникъ. Той, не го е чутъ (не се чува) и ако случайно азъ погледна въ стаята му, въ свободно врѣме, то ще го намѣря, че чете: той може да чете, да пише и да смѣта.

„Най голѣма похвала заслужа у българина — и азъ нѣма да прѣстана да повтарямъ това — непоколебимия здравъ смисълъ и самообладанието. Даже въ своитѣ заблуждения, той рѣдко прѣминава извѣстна мѣрка, съ която ясно се отличава отъ русина, който и за добро и за зло доходи до крайностъ.